# T084 TKL 2 (50) 1509 Luận Đại Trí Độ-Giải Thích Phẩm 30-Tán Thán Ba Lần

*Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)*

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 56

LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ
QUYEÅN 56

GIAÛI THÍCH PHAÅM BA MÖÔI: TAÙN THAÙN BA LAÀN

KINH: Baáy giôø caùc Thieân vöông vaø chö Thieân, caùc Phaïm vöông vaø Phaïm-thieân, Trôøi Y-xaø-na, thaàn tieân cuøng caùc thieân nöõ, ñoàng thôøi taùn thaùn ba laàn: Khoaùi thay, khoaùi thay! Tueä maïng Tu-boà-ñeà kheùo thuyeát phaùp Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm laø ñeàu nöông thaàn löïc cuûa Phaät ra ñôøi taïi theá gian dieãn baøy phaùp aáy. Neáu coù Boà-taùt ma-ha-taùt tu haønh Baùt- nhaõ Ba-la-maät aáy khoâng xa rôøi, thì chuùng ta xem ngöôøi aáy nhö Phaät. Vì sao? Vì trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy, tuy khoâng coù phaùp sôû ñaéc coù theå ñöôïc laø saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc cho ñeán Trí nhaát thieát chuûng, nhöng coù giaùo phaùp ba thöøa laø Thanh-vaên, Bích-chi Phaät vaø Phaät thöøa. Baáy giôø Phaät baûo caùc Thieân töû: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Caùc thieân töû! Nhö lôøi caùc oâng noùi, trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy tuy khoâng coù phaùp coù theå ñöôïc, nhöng coù giaùo phaùp ba thöøa laø Thanh-vaên, Bích-chi Phaät vaø Phaät thöøa. Caùc Thieân töû! Neáu coù Boà-taùt ma-ha-taùt tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la- maät aáy khoâng xa rôøi, neân xem ngöôøi aáy nhö Phaät, vì khoâng coù sôû ñaéc. Vì sao? Trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy coù noùi roäng giaùo phaùp ba thöøa laø Thanh-vaên, Bích-chi Phaät vaø Phaät thöøa. Trong Thí Ba-la-maät tìm Phaät khoâng theå coù ñöôïc, lìa Thí Ba-la-maät, tìm Phaät cuõng khoâng theå coù ñöôïc; cho ñeán trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät tìm Phaät khoâng theå coù ñöôïc, lìa Baùt- nhaõ Ba-la-maät tìm Phaät cuõng khoâng theå coù ñöôïc. Trong noäi khoâng cho ñeán voâ phaùp höõu phaùp khoâng, Boán nieäm xöù cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung, Trí nhaát thieát chuûng cuõng nhö vaäy. Phaät baûo caùc Thieân töû: Boà-taùt ma-ha-taùt neáu hoïc ñöôïc taát caû phaùp Thí Ba-la-maät... cho ñeán Trí nhaát thieát chuûng, thì vì vieäc aáy haõy

neân

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 56 643

xem Boà-taùt ma-ha-taùt aáy nhö Phaät. Caùc Thieân töù! Ta xöa vaøo thôøi Phaät Nhieân Ñaêng, ôû trong thaønh Hoa Nghieâm, ñaàu ngaõ tö ñöôøng, Ta thaáy Phaät nghe phaùp lieàn ñöôïc khoâng rôøi haïnh tu Thí Ba-la- maät, khoâng rôøi haïnh tu Giôùi Ba-la-maät, Nhaãn Ba-la-maät, Taán Ba-la- maät, Thieàn Ba-la-maät, Baùt-nhaõ Ba-la-maät; khoâng rôøi haïnh tu noäi khoâng cho ñeán voâ phaùp höõu phaùp khoâng, Boán nieäm xöù cho ñeán Taùm Thaùnh ñaïo phaàn; khoâng rôøi haïnh tu Boán thieàn, Boán taâm voâ löôïng, Boán ñònh voâ saéc, heát thaûy moân Tam-muoäi, heát thaûy moân Ñaø-la-ni; khoâng rôøi haïnh tu Boán ñieàu khoâng sôï. Möôøi löïc Phaät, Boán trí voâ ngaïi, Möôøi taùm phaùp khoâng chung, Ñaïi töø Ñaïi bi vaø voâ löôïng Phaät phaùp khaùc cuõng khoâng coù sôû ñaéc. Khi aáy, Phaät Nhieân Ñaêng thoï kyù cho Ta ñôøi töông lai, qua khoûi moät A-taêng-kyø kieáp seõ laøm Phaät hieäu laø Thích-ca Maâu-ni, Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Chaùnh Bieán Tri, Minh Haïnh Tuùc, Thieän Theä, Theá Gian Giaûi, Voâ Thöôïng Só, Ñieàu Ngöï Tröôïng Phu, Thieân Nhaân Sö, Phaät Theá Toân. Baáy giôø, caùc Thieân töû baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Hy höõu! Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy coù theå laøm cho caùc Boà-taùt ma-ha-taùt ñöôïc Taùt- baø-nhaõ, ñoái vôùi saéc chaúng laáy chaúng boû, ñoái vôùi thoï, töôûng, haønh, thöùc chaúng laáy chaúng boû, cho ñeán Trí nhaát thieát chuûng chaúng laáy chaúng boû. LUAÄN: Ngöôøi vì hoan hyû toät cuøng, thì taùn thaùn ba phen. Theá neân chö thieân khi nghe Tu-boà-ñeà noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät, hoan hyû noùi: Khoaùi thay, khoaùi thay! Thieân vöông laø boán vò Thieân vöông ôû boán nôi döôùi heát quanh choùp nuùi Tu-di cuûa trôøi coõi Duïc, trôøi Ba möôi ba laø Thích-ñeà-hoaøn nhôn (Ñeá- thích thieân) cho ñeán caùc vua Phaïm-thieân, Töø coõi Phaïm-thieân trôû leân, khoâng coù vua. Chö Thieân laø chæ Trôøi coõi Duïc. Chö Phaïm laø chæ Trôøi coõi Saéc. Y-xaø-na laø vua Trôøi Ñaïi Töï Taïi vaø quyeán thuoäc. Thaàn tieân coù hai loaïi, hoaëc ngöôøi hoaëc trôøi. Thieân nöõ laø caùc Thieân nöõ Xaù chæ v.v... phu nhaân cuûa trôøi Ñeá-thích. Sôû dó taùn thaùn Tu-boà-ñeà noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm laø vì bieát Tu-boà-ñeà tuaân thöøa thaàn löïc cuûa Phaät.. Neáu tu ñöôïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy, chuùng toâi seõ xem ngöôøi ñoù nhö Phaät. Vì sao? Vì toân troïng phaùp. Phaùp aáy laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm. Phaùp thaäm thaâm laø heát thaûy phaùp tuy roát raùo khoâng, nhöng coù ba thöøa phaân bieät. Vì sao? Vì caùc phaùp neáu roát raùo khoâng, maø khoâng tu taäp

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 56 644

coâng ñöùc ba thöøa, thì bò rôi vaøo chaáp ñoaïn dieät. Neáu tu coâng ñöùc ba thöøa thì laø coù phaân bieät sai khaùc, khoâng phaûi laø roát raùo khoâng. Baùt-nhaõ Ba-la-maät naøy tuy roát raùo khoâng maø khoâng rôi vaøo ñoaïn dieät, tuy phaân bieät coù ba thöøa maø khoâng sinh taâm nhieãm ñaém, khoâng chaáp thuû ñònh töôùng trong hai vieäc aáy. Vieäc aáy thaäm thaâm vi dieäu, neân chö thieân raát hoan hyû, taùn thaùn “khoaùi thay!”: Phaät khen lôøi taùn thaùn aáy, laïi noùi nhaân duyeân thaäm thaâm: Töø trong Saùu Ba-la-maät cho ñeán trong Trí nhaát thieát chuûng, tìm

Phaät khoâng theå coù ñöôïc, lìa ñaây tìm Phaät cuõng khoâng theå coù ñöôïc. Caùc phaùp nhaân duyeân hoøa hôïp neân coù Phaät, khoâng coù töï taùnh. Neáu Boà- taùt tu haønh ñöôïc nhö vaäy, neân bieát Boà-taùt aáy töùc laø Phaät. Töùc laø Phaät laø noùi theo theá tuïc ñeá, nhö Thaùi töû tuy chöa leân ngoâi vua, maø chaéc chaén seõ laøm vua, trong ñaây Phaät töï dieãn vieäc mình ñeå laøm chöùng. Vò Boà-taùt aáy ñaõ ñöôïc voâ sinh phaùp nhaãn, vaøo Boà-taùt vò, thaáy möôøi phöông chö Phaät. Chö thieân nghe Phaät giaûi roäng nghóa cuûa lôøi taùn thaùn, taâm roõ hieåu caøng saâu, laïi caøng taùn thaùn. Vì thaáy toäi loãi cuûa heát thaûy phaùp neân chaúng laáy, vì thaáy noù coù lôïi ích neân chaúng boû. Laïi vì heát thaûy phaùp roát raùo khoâng, chaúng sinh chaúng dieät, neân chaúng laáy chaúng boû. KINH: Baáy giôø, Phaät quaùn thaáy boán chuùng hoøa hôïp, Tyø-kheo, Tyø- kheo ni, Öu-baø-taéc, Öu-baø-di vaø caùc Boà-taùt ma-ha-taùt cuøng boán Thieân vöông cho ñeán caùc Trôøi Saéc Cöùu caùnh, ñeàu ngoài trong hoäi. Xem khaép roài, Phaät baûo Thích-ñeà-hoaøn nhôn: Kieàu-thi-ca! Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt, hoaëc Tyø-kheo, Tyø-kheo ni, hoaëc Öu-baø-taéc, Öu-baø-di, hoaëc caùc thieân töû, hoaëc caùc thieân nöõ, ñoái vôùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät naøy hoaëc nghe thoï trì, thaân caän, ñoïc tuïng, vì ngöôøi noùi, nghó nhôù ñuùng, khoâng rôøi taâm Taùt-baø-nhaõ thì, naøy caùc Thieân töû, nhöõng ngöôøi aáy, ma hoaëc ma trôøi khoâng theå tìm ñöôïc choã thuaän tieän. Vì sao? Vì thieän nam töû, thieän nöõ nhôn aáy, chaéc chaén hieåu roõ saéc khoâng, "khoâng" khoâng theå ñöôïc "khoâng" thuaän tieän. Voâ töôùng khoâng theå ñöôïc voâ töôùng thuaän tieän, voâ taùc khoâng theå ñöôïc voâ taùc thuaän tieän, chaéc chaén hieåu roõ thoï, töôûng, haønh, thöùc khoâng, "khoâng" khoâng theå ñöôïc "khoâng" thuaän tieän, cho taùc khoâng theå ñöôïc voâ taùc thuaän tieän, cho ñeán chaéc chaén hieåu roõ Trí nhaát thieát chuûng khoâng, "khoâng" khoâng theå ñöôïc "khoâng thuaän tieän, cho ñeán voâ taùc khoâng theå ñöôïc voâ taùc thuaän tieän. Vì sao? Vì caùc phaùp töï taùnh khoâng theå coù ñöôïc. Khoâng coù vieäc coù theå ñöôïc thuaän tieän, thì ai chòu naõo haïi? Laïi nöõa, Kieàu-thi-ca! Ñoái vôùi thieän nam töû, thieän nöõ nhaân aáy, hoaëc ngöôøi hay chaúng phaûi ngöôøi ñeàu khoâng theå tìm ñöôïc choã thuaän tieän. Vì



sao? Vì thieän nam töû, thieän nöõ nhaân aáy, kheùo tu töø taâm, bi, hyû, xaû taâm ñoái vôùi heát thaûy chuùng sinh, laø vì khoâng coù sôû ñaéc. Kieàu-thi-ca! Thieän nam töû, thieän nöõ nhaân aáy, troïn khoâng bò hoaïch töû. Vì sao? Vì thieän nam töû, thieän nöõ nhaân aáy tu Thí ba Ba-la-maät, taâm bình ñaúng cung caáp ñoái vôùi heát thaûy chuùng sinh. Laïi nöõa, Kieàu-thi-ca! Ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi, Trôøi Töù Thieân vöông, Trôøi Ba möôi ba, Trôøi Daï-ma, Trôøi Ñaâu xuaát ñaø, Trôøi Hoùa laïc, Trôøi Tha-hoùa-töï-taïi, Trôøi Phaïm, Trôøi Quang aâm, Trôøi Bieán tònh, Trôøi Quaûng quaû, trong caùc Trôøi aáy, coù ngöôøi phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc maø chöa nghe Baùt-nhaõ Ba-la-maät naøy, chöa thoï trì, thaân caän. Caùc Thieân töû aáy, nay neân nghe, thoï trì, thaân caän, ñoïc tuïng, nghó nhôù ñuùng, khoâng rôøi taâm Taùt-baø-nhaõ. Laïi nöõa, Kieàu-thi-ca! Caùc thieän nam töû, thieän nöõ nhaân nghe Baùt- nhaõ Ba-la-maät naøy thoï trì, thaân caän, ñoïc tuïng, nhôù nghó

ñuùng, khoâng rôøi taâm Taùt-baø-nhaõ thì caùc thieän nam töû, thieän nöõ nhaân aáy hoaëc ôû nhaø troáng, hoaëc ôû giöõa ñoàng vaéng, hoaëc ôû choã coù ngöôøi troïn khoâng sôï haõi. Vì sao? Vì thieän nam töû, thieän nöõ nhaân aáy, hieåu roõ noäi khoâng, vì khoâng coù sôû ñaéc; hieåu roõ ngoaïi khoâng, cho ñeán voâ phaùp höõu phaùp khoâng, vì khoâng coù sôû ñaéc. LUAÄN: Hoûi: Trong ñaây Phaät quaùn xem boán boä chuùng xong, côù sao baûo Thích-ñeà-hoaøn nhôn? Ñaùp: Trong caùc Phaåm khaùc phaàn nhieàu noùi veà theå Baùt-nhaõ Ba-la- maät, nay muoán noùi roäng veà coâng ñöùc Baùt-nhaõ, neân baûo Thích-ñeà-hoaøn nhôn; ví nhö tröôùc ñem baùu toát chæ cho ngöôøi, sau môùi ca ngôïi coâng naêng cuûa noù. Laïi nöõa, xem khaép laø muoán khieán chuùng sinh trong hoäi, ñeàu bieát Phaät ñoaùi nghó tôùi mình thì khoâng töï khinh, khoâng töï khinh neân chòu nhaän nghe phaùp, vì vaäy neân xem khaép. Ví nhö vua ñoaùi nhìn keû döôùi, thì keû döôùi haân hoan töï möøng. Vì noùi ñeán coâng ñöùc neân laáy cö só laøm chöùng. Trong haïng cö só, Thích-ñeà-hoaøn nhôn laø lôùn; coøn noùi Baùt-nhaõ thì laáy ngöôøi xuaát gia laøm chöùng, trong haøng xuaát gia-Xaù-lôïi-phaát, Tu- boà-ñeà laø lôùn. Hoûi: Tröôùc noùi Thích laø danh töï, Thích-ñeà-hoaøn nhôn laø Thieân chuû, sao nay Phaät khoâng goïi Thích maø laïi goïi laø Kieàu-thi-ca? Ñaùp: Xöa trong nöôùc Ma-giaø-ñaø coù Baø-la-moân, teân Ma-giaø, hoï Kieàu-thi-ca, coù phöôùc ñöùc trí tueä lôùn, cuøng vôùi ba möôi ba ngöôøi baïn tri thöùc cuøng tu phöôùc ñöùc, khi maïng chung ñeàu sinh leân taàng trôøi thöù hai ôû choùp nuùi Tu-di, Baø-la-moân Ma-giaø laøm Thieân chuû, ba möôi hai ngöôøi



baïn kia laøm phuï thaàn. Vì ba möôi ba ngöôøi aáy neân goïi laø trôøi Ba möôi ba. Vì noùi theo hoï xöa, neân goïi laø Kieàu-thi-ca, hoaëc goïi laø Thieân chuû, hoaëc goïi laø Thieân nhaõn v.v... Ñoái vôùi ngöôøi lôùn neân xöng hoï cuûa ngöôøi aáy. Trong ñaây noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät chæ cho ngöõ ngoân vaên töï bieân cheùp thaønh quyeån kinh, tuyeân truyeàn chæ baøy thaät töôùng trí tueä cuûa möôøi phöông chö Phaät ñaõ daïy. Vì sao? Vì Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng coù caùc töôùng coù quaùn saùt, ngoân ngöõ, maø nhaân ngoân ngöõ quyeån kinh môùi nhaän ñöôïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy, vì vaäy neân laáy danh töï quyeån kinh goïi laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Trong ñaây chæ löôïc noùi yù Phaät, neáu coù theå nghe, thoï trì Baùt-nhaõ v.v... seõ ñöôïc caùc coâng ñöùc, sau ñoù seõ noùi roäng. Vì muoán ñoä chuùng sinh ñöôïc Phaät ñaïo, neân cuùng döôøng thoï hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Ngöôøi aáy ma hoaëc ma trôøi khoâng theå tìm ñöôïc choã thuaän tieän ñeå phaù. Hoûi: Theá naøo laø Ma? Côù gì naõo haïi Boà-taùt? Laøm sao ñöôïc thuaän tieän? Ñaùp: Ma teân chuùa trôøi Töï taïi, tuy nhôø coù phöôùc ñöùc ñöôïc sinh laøm trôøi, nhöng oâm chaët taø kieán, cho raèng: Chuùng sinh ôû coõi Duïc laø nhaân daân cuûa mình, daãu coù soáng cheát xoay vaàn, vaãn khoâng lìa khoûi caûnh giôùi cuûa ta. Neáu coøn tieáp sinh leân coõi Saéc, coõi Voâ saéc cuõng trôû laïi thuoäc vaøo ta. Hoaëc coù ñöôïc naêm thaàn thoâng ngoaïi ñaïo, cuõng chöa ra khoûi caûnh giôùi cuûa ta neân ta ñeàu khoâng vì ñoù laøm lo. Coøn neáu Phaät, Boà-taùt ra ñôøi, hoùa ñoä daân ta, nhoå goác sinh töû, ñöôïc vaøo Voâ-dö Nieát-baøn vónh vieãn khoâng trôû laïi, laøm cho troáng roãng caûnh giôùi cuûa ta. Vì theá neân khôûi taâm haän thuø ñoá kî. Laïi thaáy ngöôøi coõi Duïc

ñeàu ñeán quy y Phaät, khoâng ñeán quy mình, maát söï cuùng döôøng, neân sinh taâm taät ñoá. Vì vaäy, cho Phaät, Boà-taùt laø oan gia. Vò Boà-taùt aáy vaøo phaùp vò, ñöôïc phaùp taùnh sinh thaân, ma tuy khôûi taâm aùc, cuõng khoâng theå laøm baïi hoaïi ñöôïc, neáu chöa ñöôïc ñòa vò baát thoái, thì ma duøng ñuû caùch phaù hoaïi. Neáu Boà-taùt nhaát taâm, khoâng tieác thaân maïng, coù phöông tieän caàu Phaät ñaïo, thì möôøi phöông chö Phaät Boà- taùt, ñeàu chung hoä trì. Do nhaân duyeân aáy neân ñöôïc thaønh Phaät ñaïo. Neáu laøm Boà-taùt maø bieáng nhaùc, tham ñaém caùi vui theá tuïc, khoâng chuyeân taâm sieâng caàu Phaät ñaïo, thì aáy laø töï doái, cuõng doái möôøi phöông chö Phaät Boà-taùt. Vì sao? Vì töï noùi ta vì chuùng sinh mong caàu Phaät ñaïo maø laøm taïp haïnh, hoaïi phaùp Boà-taùt. Vì toäi aáy maø chö Phaät, Boà-taùt khoâng thuû hoä neân ma tìm ñöôïc choã thuaän tieän ñeå phaù. Vì côù sao? Vì taát caû Thaùnh nhaân ñaõ vaøo Thaùnh vò, chæ nhaát taâm haønh ñaïo, vui saâu Nieát-baøn; coøn ma vaøo taø vò, tham ñaém taø ñaïo. Taø chaùnh traùi nhau, cho neân ma



ganh gheùt chaùnh haïnh, cuoàng töï cao, goïi Phaät baèng tieáng “Sa-moân Cuø-ñaøm”, Phaät goïi noù thaät laø teä ma; vì traùi ngöôïc nhau, neân goïi laø oan gia. Nhö Kinh noùi: Ma coù boán thöù: 1. Phieàn naõo ma. 2. Nguõ aám ma. 3. Töû ma. 4. Töï taïi thieân töû ma. Trong ñaây vì löïc Baùt-nhaõ neân boán ma khoâng tìm ñöôïc choã thuaän tieän. Ñöôïc thaät töôùng caùc phaùp, phieàn naõo döùt, töùc hoaïi phieàn naõo ma, thieân ma cuõng khoâng theå tìm ñöôïc choã thuaän tieän, vaøo Voâ-dö Nieát-baøn thì hoaïi nguõ aám ma vaø töû ma. Sao goïi laø ñöôïc thuaän tieän? Ma vaø ma daân ñeán khuûng boá Boà-taùt, nhö trong Kinh noùi: Ma hieän laøm thaân roàng, ñuû hình töôïng kyø dò ñaùng sôï, ñeâm ñeán khuûng boá ngöôøi tu. Hoaëc hieän naêm thöù duïc laïc thöôïng dieäu, phaù hoaïi roái loaïn Boà-taùt; hoaëc chuyeån taâm ngöôøi theá gian, khieán cuùng döôøng lôùn, heã haønh giaû tham ñaém cuùng döôøng thôøi maát ñaïo ñöùc; hoaëc chuyeån taâm ngöôøi khieán khinh khi naõo haïi Boà-taùt; hoaëc maéng, hoaëc ñaùnh, hoaëc laøm bò thöông, hoaëc haïi ngöôøi tu phaûi gaëp khoå, hoaëc sinh saân nhueá, öu saàu v.v... Nhö vaäy, ma tuøy theo yù höôùng cuûa ngöôøi ñoái dieän maø phaù hoaïi, aáy goïi laø ñöôïc thuaän tieän, nhö ñaõ noùi roäng trong phaåm Ma. Hoûi: Ma löïc raát lôùn, Boà-taùt mang thaân xaùc thòt, ñaïo löïc coøn keùm laøm sao noù khoâng tìm ñöôïc choã thuaän tieän? Ñaùp: Nhö treân noùi nhôø ñöôïc chö Phaät Boà-taùt thuû hoä. Trong ñaây Phaät töï noùi nhaân duyeân: Ngöôøi aáy kheùo tu caùc phaùp khoâng, cuõng khoâng chaáp tröôùc khoâng; ngöôøi khoâng chaáp tröôùc khoâng thì laøm sao tìm ñöôïc choã thuaän tieän ñeå phaù? Thí nhö baøn tay khoâng bò thöông, thì khoâng bò nhieãm ñoäc; voâ töôùng voâ taùc cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, taát caû phaùp ñöôïc thaät quaùn saùt thì ñeàu laø töôùng khoâng, voâ töôùng, voâ taùc; ñeàu laø töôùng khoâng, voâ töôùng voâ taùc thì khoâng theå coù ñöôïc thuaän tieän, cuõng khoâng coù ngöôøi chòu söï thuaän tieän aáy. Theá neân “khoâng” khoâng theå ñöôïc thuaän tieän ñoái vôùi “khoâng”; voâ töôùng khoâng theå ñöôïc thuaän tieän ñoái vôùi voâ töôùng; voâ taùc khoâng theå ñöôïc thuaän tieän ñoái vôùi voâ taùc, vì chæ moät töôùng; nhö löûa khoâng theå dieät

löûa, gaëp nöôùc thôøi dieät, vì khaùc töôùng. Hoûi: Boà-taùt truù ôû ba moân giaûi thoaùt laø ñaõ ôû choã chòu söï thuaän tieän; vì traùi vôùi taát caû phaùp: Khoâng traùi vôùi höõu, voâ töôùng traùi vôùi höõu töôùng, voâ taùc laø traùi vôùi höõu taùc? Ñaùp: Trong Kinh naøy Phaät töï noùi ba moân giaûi thoaùt khoâng coù töï



taùnh. Laïi, tröôùc ñaây trong phaåm luaän nghò coù noùi ñoái vôùi khoâng, voâ töôùng, voâ taùc, khoâng chaáp tröôùc. Vì vaäy tuy truù ôû ba moân giaûi thoaùt maø ma vaø ma daân khoâng theå ñöôïc choã thuaän tieän ñeå phaù. Hoûi: Caùc nôi khaùc ñeàu noùi Boà-taùt ma-ha-taùt, sao ôû ñaây noùi Thieän nam töû Thieän nöõ nhaân? Ñaùp: Tröôùc kia noùi trí tueä thaät töôùng khoù laõnh thoï, vì coù theå laõnh thoï, thì ñoù laø Boà-taùt ma-ha-taùt. Nay noùi vieäc cuùng döôøng, thoï trì, ñoïc tuïng v.v... laø noùi laãn loän, neân thu nhieáp ñöôïc thieän nam töû, thieän nöõ nhaân. Laïi nöõa, trong Kinh noùi ngöôøi nöõ coù naêm chöôùng ngaïi laø khoâng ñöôïc laøm trôøi Ñeá-thích, Phaïm vöông, Ma vöông, Chuyeån luaân Thaùnh vöông vaø Phaät. Nghe coù naêm chöôùng ngaïi khoâng ñöôïc laøm Phaät, ngöôøi nöõ thoái taâm, khoâng phaùt taâm ñöôïc; hoaëc coù ngöôøi noùi phaùp, khoâng vì ngöôøi nöõ noùi Phaät ñaïo, neân ôû trong ñaây Phaät noùi thieän nam töû, thieän nöõ nhaân, ngöôøi nöõ coù theå laøm Phaät, nhöng khi ñaõ chuyeån ñöôïc thaân nöõ. Naêm chöôùng ngaïi naøy laø chæ noùi vieäc cuûa moät thaân, (chöù khoâng phaûi noùi vieäc nhieàu thaân nhieàu ñôøi vaãn khoâng ñöôïc laøm Ñeá-thích v.v... ñaây chæ noùi vieäc chöôùng ngaïi do töôùng thaân nöõ, chöù khoâng phaûi noùi chöôùng ngaïi do taâm taùnh. Phaät daïy taát caû chuùng sinh ñeàu coù Phaät taùnh, vaäy ñeàu coù theå laøm Phaät, raát bình ñaúng, nhöng veà maët theå xaùc, ngöôøi nöõ khaùc vôùi ngöôøi nam khi coøn laø thaân nöõ thì coù naêm chöôùng ngaïi, khi chuyeån thaân nöõ thaønh thaân nam thì naêm chöôùng ngaïi aáy khoâng coøn – ND). Nghóa thieän nam töû, thieän nöõ nhaân, nhö tröôùc ñaõ noùi roäng. Ngöôøi khoâng tìm ñöôïc choã thuaän tieän laø, ngöôøi ñaây laø hoaëc giaëc, hoaëc quan, hoaëc ngöôøi thuø oaùn, muoán naõo loaïn Boà-taùt neân tìm dòp thuaän tieän ñeå phaù. Hoûi: Tröôùc kia chæ noùi veà lyù “khoâng” laø nhaân duyeân ma khoâng tìm ñöôïc dòp thuaän tieän; coøn nay noùi nhaân duyeân ngöôøi khoâng tìm ñöôïc dòp thuaän tieän laïi chæ noùi veà boán taâm voâ löôïng? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Tröôùc noùi ma hoaëc ma daân laø oaùn haïi lôùn, cho neân phaùp ñoái trò cuõng lôùn neân noùi khoâng, coøn nay ngöôøi oaùn haïi nhoû neân phaùp ñoái trò cuõng nhoû, chæ noùi boán taâm voâ löôïng. Coù ngöôøi noùi boán taâm voâ löôïng laø phaùp Boà-taùt thöôøng tu ñeå nhoùm caùc coâng ñöùc, sau môùi laáy Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng töôùng ñeå khieán tröø taø kieán. Khoâng chaáp tröôùc chuùng sinh, cuõng khoâng chaáp tröôùc phaùp, hai phaùp aáy tröôùc sau khoâng coøn. Laïi nöõa, treân kia ma gaây vieäc khuûng boá raát nhieàu, maø khoâng hieän boån hình, chæ hieän saám seùt, gioù möa, hoaëc gaây ñau beänh, vì vaäy neân noùi



caùc phaùp khoâng ñeå tröø. Nay ngöôøi ñeán duøng aùc khaåu maéng nhieác, ñao gaäy ñaùnh chaët, neân duøng Boán taâm voâ löôïng ñeå tröø. Khoâng hoaïnh töû laø,

khoâng toäi maø cheát. Hoaëc thoï maïng chöa heát maø uoáng laàm thuoác neân cheát, hoaëc khoâng thuaän caùch trò thuoác neân cheát, hoaëc khoâng ngöôøi nuoâi beänh neân cheát, hoaëc ñoùi khaùt laïnh noùng phaûi cheát yeåu... goïi laø hoaïnh töû. Boà-taùt töø khi môùi phaùt taâm laïi ñaây, thöôøng tu haønh Thí Ba-la-maät ñoái vôùi heát thaûy chuùng sinh, theo beänh cho thuoác, tuøy beänh caàn duøng, cöùu vôùt keû coâ ñôn ngheøo cuøng, theo choã hoï xin ñeàu caáp cho ñuû, bình ñaúng ñoái vôùi taát caû chuùng sinh, haûo taâm cuùng döôøng, cuõng tu haønh Baùt- nhaõ Ba-la-maät. Do coâng ñöùc aáy neân khoâng bò hoaïnh töû. Trong ñaây ñaõ löôïc noùi ba coâng ñöùc aáy. Trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi, coù chö Thieân phaùt taâm maø chöa nghe noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät, thì tröôùc goïi thieän nam töû, thieän nöõ nhaân baûo neân nghe vaø thoï trì, cho ñeán nghó nhôù ñuùng. Nay noùi nhaân duyeân chö thieân coù ñaïi coâng ñöùc coøn cuùng döôøng, huoáng gì ngöôøi? Tuy taát caû trôøi ngöôøi neân nghe Baùt-nhaõ, song ngöôøi coù theå phaùt ñaïo taâm Voâ thöôïng, thì raát neân ñem thaâm taâm maø nghe. Vì côù sao? Vì Baùt-nhaõ laø goác cuûa Phaät ñaïo. Hoûi: Chö thieân aáy phaùt taâm, côù sao khoâng nghe Baùt-nhaõ? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Trôøi aáy ñôøi tröôùc coøn ôû trong loaøi ngöôøi ñaõ phaùt taâm; nay ñöôïc sinh coõi Trôøi bò naêm duïc che taâm neân khoâng nghe. Laïi nöõa, chö thieân tuy phaùt ñaïo taâm voâ thöôïng maø naêm caên lanh lôïi, naêm duïc thuø dieäu neân nhieãm ñaém saâu, xem ñoâng queân taây, khoâng theå caàu Baùt-nhaõ. Chö thieân coõi Saéc, tuy tröôùc kia nghe phaùp phaùt taâm, vì ñaém tröôùc thieàn ñònh saâu neân khoâng theå caàu Baùt-nhaõ. Theá neân noùi ngöôøi chaúng nghe neân nghe vaø thoï trì. Laïi nöõa, tröôùc noùi ma vaø ma thieân khoâng theå tìm ñöôïc dòp thuaän tieän laø nhôø nhaân duyeân beân trong laø Tam-muoäi khoâng vaø Boán taâm voâ löôïng. Nay laïi noùi khoâng tìm ñöôïc dòp thuaän tieän laø nhôø nhaân duyeân ngoaøi, ñoù laø Phaät baûo chö thieân: Caùc ngöôøi cuùng döôøng, thoï trì Baùt-nhaõ thì caùc thieän nam töû, thieän nöõ nhaân aáy cuõng cuùng döôøng vaø thoï trì Baùt- nhaõ. Vì ñoàng söï neân neáu ma ñeán phaù thieän nam töû, thieän nöõ nhaân aáy, caùc ngöôøi neân thuû hoä. Laïi nöõa, ngöôøi thoï trì Baùt-nhaõ, hoaëc ôû nhaø troáng, hoaëc ôû ñoàng vaéng, hoaëc ôû choã nhaân gian. Trong nhaø troáng coù nhieàu quæ mò vaø ñaïo taëc, caùc ñieàu aùc deã ñeán, neân noùi ñaàu. Tröø choã coù ngöôøi ôû vaø nhaø troáng, ngoaøi ra nuùi, chaèm, röøng caây ñeàu laø ñoàng vaéng, vì ít ngöôøi qua laïi neân coù nhieàu



hoå lang, sö töû, giaëc aùc, quyû mò; coøn choã coù ngöôøi ôû, vì baát tònh, ma vaø quyû thaàn ít ñeán. Caùc tai naïn ít neân noùi sau. Haønh giaû ôû nôi ba choã aáy, ñeàu khoâng sôï haõi vì nhôø coù hai nhaân duyeân: Moät laø kheùo tu möôøi taùm khoâng, hai laø oai ñöùc cuûa Baùt-nhaõ Ba- la-maät. KINH: Baáy giôø trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi, caùc Trôøi Töù Thieân vöông, Trôøi Ba möôi ba, Trôøi Daï-ma, Trôøi Ñaâu-suaát-ñaø, Trôøi Hoùa- laïc, Trôøi Tha-hoùa-töï-taïi cho ñeán caùc Trôøi Thuû-ñaø-baø baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Thieän nam töû, thieän nöõ nhaân aáy hay thoï trì Baùt-nhaõ Ba- la-maät, thaân caän, ñoïc tuïng, nghó nhôù ñuùng, khoâng lìa taâm Taùt-baø-nhaõ, chuùng con thöôøng seõ thuû hoä. Vì sao? Vì

Baïch ñöùc Theá Toân! Vì nhôø nhaân duyeân cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt neân döùt ba ñöôøng aùc, döùt söï ngheøo cuøng trong coõi ngöôøi, döùt caùc tai hoaïn, beänh taät, ñoùi khaùt. Nhôø nhaân duyeân cuûa Boà-taùt neân coù Möôøi thieän ñaïo xuaát theá gian, Boán thieàn, Boán taâm voâ löôïng, Boán ñònh voâ saéc, Thí Ba-la-maät, Giôùi Ba-la-maät, Nhaãn Ba-la- maät, Taán Ba-la-maät, Thieàn Ba-la-maät, Baùt-nhaõ Ba-la-maät, noäi khoâng cho ñeán voâ phaùp höõu phaùp khoâng, Boán nieäm xöù cho ñeán Trí nhaát thieát chuûng. Nhôø nhaân duyeân cuûa Boà-taùt neân theá gian coù ngöôøi sinh ra trong doøng lôùn Saùt-lôïi, doøng lôùn Baø-la-moân, ñaïi gia cö só, caùc vua vaø Chuyeån luaân Thaùnh vöông, trôøi Töù thieân vöông cho ñeán trôøi A-ca-ni-tra. Nhôø nhaân duyeân cuûa Boà-taùt neân coù Tu-ñaø-hoaøn, quaû Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán A-la-haùn, quaû A-la-haùn; Bích-chi Phaät, ñaïo Bích-chi Phaät. Nhôø nhaân duyeân cuûa Boà-taùt neân coù vieäc thaønh töïu chuùng sinh, tònh quoác ñoä Phaät, coù chö Phaät xuaát hieän theá gian, coù Chuyeån Phaùp luaân, bieát Phaät baûo, Phaùp baûo, Tyø-kheo Taêng baûo. Baïch ñöùc Theá Toân! Do nhaân duyeân aáy, taát caû theá gian chö thieân, vaø ngöôøi, A-tu-la, neân thuû hoä Boà-taùt ma-ha-taùt aáy. Phaät baûo Thích-ñeà-hoaøn nhôn: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Kieàu-thi-ca! Nhôø nhaân duyeân cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt neân ba ñöôøng aùc döùt cho ñeán coù Tam Baûo xuaát hieän ôû ñôøi. Vì vaäy neân chö thieân vaø ngöôøi, A-tu-la thöôøng neân thuû hoä, cuùng döôøng, cung kính, toân troïng, taùn thaùn Boà-taùt aáy. Kieàu-thi-ca! Cuùng döôøng, cung kính toân troïng, taùn thaùn Boà-taùt aáy cuõng laø cuùng döôøng Ta. Vì vaäy neân ñoái vôùi caùc Boà-taùt ma-ha-taùt aáy chö thieân vaø ngöôøi, A-tu-la, thöôøng neân thuû hoä, cuùng döôøng, cung kính, toân troïng, taùn thaùn. Kieàu-thi-ca! Neáu ôû trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi ñaày Thanh- vaên, Bích-chi Phaät, thí nhö tre, lau, luùa, meø, röøng caây, maø coù thieän nam töû, thieän nöõ nhaân, cuùng döôøng, cung kính, toân troïng, taùn thaùn thì phöôùc

ñöùc khoâng baèng cuùng döôøng, cung kính, toân troïng, taùn thaùn vò Boà-taùt ma-ha-taùt môùi phaùt taâm, khoâng rôøi saùu Ba-la-maät. Vì sao? Vì khoâng nhôø nhaân duyeân cuûa Thanh-vaên, Bích-chi Phaät maø coù Boà-taùt ma-ha-taùt vaø chö Phaät xuaát hieän ôû ñôøi; traùi laïi, nhôø nhaân duyeân coù Boà-taùt ma-ha- taùt maø coù Thanh-vaên, Bích-chi Phaät vaø chö Phaät xuaát hieän ôû ñôøi. Naøy Kieàu-thi-ca! Vì vaäy ñoái vôùi vò Boà-taùt ma-ha-taùt aáy, taát caû theá gian chö thieân vaø ngöôøi, A-tu-la thöôøng neân thuû hoä, cuùng döôøng, cung kính, toân troïng, taùn thaùn. LUAÄN: Baáy giôø chö thieân baïch Phaät: Chuùng con seõ thuû hoä caùc Boà- taùt aáy, vì cuøng vôùi chuùng con ñoàng söï, cuõng vì caàu Phaät ñaïo, neân coù theå boû söï duïc laïc cuûa mình khieán cho taát caû chuùng sinh ñöôïc vui. Nhaân coù Boà-taùt maø döùt ba ñöôøng aùc laø, Boà-taùt tuy chöa lìa duïc maø coù theå ngaên chuùng sinh laøm möôøi ñieàu baát thieän, döùt ba ñöôøng aùc vaø söï ngheøo cuøng trong coõi trôøi, ngöôøi vaø caùc tai hoaïn. Tu möôøi ñieàu thieän neân môû cöûa ba ñöôøng laønh. Hoaëc coù Boà-taùt thaáy toäi loãi naêm duïc, neân lìa duïc ñöôïc Boán thieàn, vì boån nguyeän neân phaùt khôûi Boán taâm voâ löôïng; muoán xa lìa nhaân duyeân laø thaân khoå, neân khôûi Boán ñònh voâ saéc; vì Phaät ñaïo neân tu Saùu Ba-la-maät

cho ñeán Trí nhaát thieát chuûng. Phaùp aáy töï mình tu cuõng daïy ngöôøi tu, laáy phöôùc ñöùc vaø ñaïo phaùp giöõa chuùng sinh trieån chuyeån daïy nhau neân thöôøng ôû theá gian, Nay seõ noùi quaû baùo cuûa caùc phaùp laønh ñoù, laø ñöôïc sinh vaøo doøng lôùn Saùt-lôïi cho ñeán coù Tam baûo xuaát hieän ôû ñôøi, nhö ñaõ noùi ôû tröôùc. Nay Boà-taùt aáy kieát nghieäp sinh thaân, ñoái vôùi nhaân duyeân khoâng coù theá löïc maø hay noùi thieän phaùp aáy khieán chuùng sinh tu haønh, chuùng ta laøm sao maø khoâng thuû hoä; thí nhö Thieân töû tuy nhoû maø quaàn thaàn traêm quan ñeàu kính phuïng. Phaät aán khaû lôøi chö thieân, maø thuaät laïi hoaøn thaønh raèng: Neáu cuùng döôøng Boà-taùt töùc cuùng döôøng Phaät laø, Baùt-nhaõ laø meï cuûa Phaät ba ñôøi. Neáu vì Baùt-nhaõ neân cuùng döôøng Boà-taùt töùc laø cuùng döôøng Phaät. Cuùng döôøng Nhò thöøa chaúng baèng cuùng döôøng Boà-taùt môùi phaùt taâm. Hoûi: Nhò thöøa ñaõ chöùng thaät teá, laø ruoäng phöôùc cuûa heát thaûy chuùng sinh, côù sao chaúng baèng Boà-taùt môùi phaùt taâm? Ñaùp: Vì ba vieäc neân Nhò thöøa chaúng baèng: 1. Boà-taùt duøng taâm töông öng vôùi Trí nhaát thieát chuûng maø tu. 2. Boà-taùt thöôøng khoâng rôøi coâng ñöùc Saùu Ba-la-maät. 3. Nhaân nôi Boà- taùt aáy maø döùt ba ñöôøng aùc, xuaát sinh ba thöøa. Nöông ngöôøi Nhò thöøa khoâng theå döùt ba ñöôøng aùc, xuaát sinh ba thöøa. --------o0o------

*Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.*